

Emnekode : HI-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12
Ark nr. : 1 av 9

①

I denne oppgaven skal jeg skrive om konfesjonsstrid og politisk konflikt i Europa på 15 og 1600-tallet. Jeg vil først skrive litt om konfesjonsstriden, med andre ord Martin Luthers oppgjør med den katolske kirken og grunnleggningen av den lutherske retningen innenfor kristendommen eller protestantismen. Jeg vil her også ta for meg litt av bakgrunnen for denne hendelsen. Så vil jeg se litt på de politiske konfliktene som oppsto i Europa som følge av bruddet med den katolske kirken og spredningen av protestantismen.

Det er vanlig blant historikerne når det gjelder spørsmålet om Martin Luthers spikret de 95 tesene sine opp på kirkerdøra i Wittenberg. Men det alle kan være enige om er at dette var starten på den protestantiske trosretningen innenfor kristendommen. Luther hadde før denne hendelsen vært på et besøk i Roma, der ble han forferdet av å se den luksusen og overfloden paven og hans menn omgav seg med. Finansieringen av dette luksuslivet kom blandt annet fra avlatshandelen nemlig salg av frelse kan man si. I tillegg ble forbruket finansiert av inntekter fra kirkelige gods og gaver til kirken. Han utarbeidet etter dette besøket 95 teser som et innlegg i debatt mot avlatshandelen og den katolske kirkes fremferd. Disse tesene sendte han til biskoper og fremtredende menn, og dermed var konfesjonsstriden i gang. Disse hendelsene

Emnekode : H1-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12
Ark nr. : 2 av 9

skjedde i 1517 og startet en sterk strid mellom Martin Luther og den katolske kirken. Mye av stridighetene foregikk via propaganda, eller skriftlig informasjon og opplysning av folket. Luther oversatte også bibelen til tysk slik at folk kunne få lese Guds ord selv og ikke skulle være avhengige av prestskapet til å fortelle dem om troen deres. Bruddet med den katolske kirken kom i 1520. Luther avsatte paven, kirken og presten som nådegiver. Skriften, troen og nåden alene var nok til å oppnå frelse. Dermed ble både avlatshandelen til den katolske kirken og de sju sakramentene overflødige, ~~og~~ hele systemet ble overflødig! Det er denne hendelsen vi kaller reformatjonen og den skulle komme til å spre seg som ild i tørt gress utover i Europa. Luther personliggjorde religionen på en helt ny måte. ~~Den~~ Innenfor den lutherske religionen var det den personlige tro som stod i sentrum, ikke alt taint og fjaset rundt. Det kan kalles "det allmenne presterlønnet" hvor og en kunne nå være sin egen prest og ha sin egen personlige kontakt med Guds. Denne hendelsen hadde svært stor betydning for Europas videre utvikling, for eksempel har Max Weber satt protestantismen i sammenheng med utviklingen av den kapitalistiske ånd. John Calvin grunnla en retning innenfor protestantismen med sterkt fokus på predestinasjonen, den innebærer at frelse er forutbestemt og at man som menneske

Emnekode : H1-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12.
Ark nr. : 3 av 9

Rez. }
ikke har noen mulighet til å påvirke utfallet av livet, nemlig om man kommer til himmelen eller ei. Dette mener Max Weber satte en regelrett svisefflavime av motivasjon i rompa på calvinistene. ~~De hadde en~~ Denne sterke motivasjonen var, forhold til å finne ut om man var utvalgt eller frelst i dette livet. Calvinistene levde asketisk, sparte og investerte i håp om økonomisk vinning. Suksess i økonomiske saker tok de som et tegn på guds velvilje og dermed at de var frelst. På denne måten kan altså reformasjonen og protestantismen ha vært med på å fremme eller øke kapitalismens fremvekst i Europa og dermed ha vært en indirekte årsak til Europas sterke stilling i verden i dag. Desverre for mange av Calvins følgere skulle de bli forfulgt og sett med på i mange år både på grunn av sin tro og ~~som~~ som en kapitalistisk minoritet, somfunnet var jo på denne tiden ofte skeptisk til handelsfolk og kapitalister og deres moralske forfatning. Denne delen av stridighetene vil jeg komme tilbake til.

Bakgrunnen for reformasjonen og bruddet med den katolske kirken eller kontesjonsstriden er renessansebevegelsen i Europa forutfor og under denne hendelsen. Renessansen var en bevegelse som startet i Italia på 1300 tallet. I renessansen begynte folket å se tilbake til antikken og dens idealer, den var en slags gjenfødelse av antikken. Humanismen vokste frem og mennesket, individet ble nå satt i

Emnekode : H1-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12
Ark nr. : 4 av 9

sentrum. Rennessansen mennesket ble et ideal, dette var et menneske som var opplyst og utdannet, og kunne mye om mange emner, rett og slett en lærd person. Leonardo da Vinci er et godt eksempel på et rennessansen menneske. Dette medførte nye oppfinnelser og store oppdagelser. Av betydning for reformasjonen kan man nevne oppfinnelsen av linsen og teleskopet som førte til galileo galileis oppdagelse av det heliosentriske verdensbilde. Dette brøt med kirkenes verdensbilde og sårlde således tvil om dens "allmektighet" om man kan si det på den måten. Også de store oppdagelsene av amerikk, sporene til ~~til~~ Asia rundt sydspissen av Afrika og Magellans første jordomseiling var hendelser som røkket ved det gamle synet på verden og kirken. Den aller viktigste rennessansen hendelsen var nok allikevel oppfinnelsen av boktrykkerkonsten. Den var av absolutt betydning for reformasjonens suksess, da den førte til at man kunne spre propaganda ~~og~~ og slik opplyse folket på en helt ny måte. I tillegg kunne man nå trykke bibler på lokalspråket, slik at folke kunne ta til seg sin religion selv.

Reformasjonen spredte seg altså utover i Europa og i den sammenhengens ser vi mye politisk konflikt som rett og slett er en følge av reformasjonen og fremveksten av lutheranismen og protestantismen. Slike konflikter oppsto i flere land og jeg vil se på hva som skjedde i de tre store europeiske konge og keiserdømmene

Det tysk romerske rike, Frankrike og England.

↓
Karl den første som var keiser i det tysk romerske rike på 1500 tallet var ikke særlig begeistret for den nye protestantiske retningen innenfor kristendommen. Det tysk romerske rike inneholdt store geografiske områder fra Nederland til Italia og var dermed dømt til å ende opp med protestantiske deler eller områder.

Luther selv kom fra dagens Tyskland, dette området var under det tysk romerske rike men var svært oppløst og ustabil med massevis av territoriale fyrster med sine egne agendae. Her ble det drevet stridigheter om religionen og ønsket om å ~~be~~ reformeres til protestantismen.

De tyske fyrstene fikk til slutt et forlik ved freden i Augsburg som gav dem religionsfrihet og retten til å utøve sin protestantiske religion. Religionsfriheten gjaldt rettignok bare for fyrstene, undersåttene hadde ikke noe frihet til å velge sin egen religion de måtte følge ~~den~~ den lokale fyrstens religionsvalg. I Nederland ~~ble~~ bredde calvinismen etterhvert godt om seg, noe som kan settes i sammenheng med opprøret mot keiseren som skjedde der. Opprøret ble slått ned men ~~den~~ den nordlige delen av Nederland erklærte seg etterhvert både protestantisk og uavhengig av den tysk romerske keiseren.

I England kom kongen ^{Henry 8.} i strid med paven

Emnekode : H1-~~110~~ 110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12
Ark nr. : 6 av 9

fordi han ønsket en skilsmisse fra sin kone. Han var desperat etter en arving og ville skilles for å kunne gifte seg på nytt med Anne Boleyn. Dette ville altså ikke paven ha noe av. Henry var nok fristet både av utsiktene til en arving og de faktum at en reformasjon innebærer at alt godset kirken eier overføres til staten og dermed kronen. Dette fenomenet har blitt kalt "kongens fristelse" i forbindelse med reformasjon i ulike land. Henry 8. reformerte (hvertfall) kirken i England og konfiskerte alt kirkegodset. Dette var starten på den anglikanske kirken, det kan nok tenkes at folket i England ikke var helt klare for denne tvungne overgangen til protestantisme. Det skal sies at det var ekstremt mye "frem og tilbake" i England mellom katolsk kristendom og protestantisme før de endte opp med en endelig statskirke, mye frykt for krypto-katolikker og lignende og maktkamper. I tillegg kan man se til stridighetene i nord Irland i senere tid, der det også var sterke stridigheter mellom protestanter og katolikker. Religion har vært motivet for strid gjennom umånelige tider.

↓
I Frankrike oppfordret staten til forfølgelse av kjettere, Frankrike var et katolsk land og kjetterne var dermed protestantene, særlig huguenottene. Denne oppfordringen førte til drap på protestanter og spesielt en stor

Emnekode : HI-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12.
Ark nr. : 7 av 9

massakre av huguenotter i Paris. Disse stridighetene innledet en borgerkrig som kom til å vare i 30 år. Mange Huguenotter flyktet og man finner diasporaer av Huguenotter over hele verden, fra Amerika, til Asia og Afrika. Jeg har selv vært og besøkt den sparrerevide lille byen Franschoek i sørafrika som ble grunnlagt av franske Huguenotter på flukt fra Europas forfølgelse. Huguenottene var driftige Handelsfolk og farmere og var en suksessfull minoritet hvor enn i verden de dro, som fremmet kapitalisme og handel. Borgerkrigen i Frankrike endte med det såkalte Nantes Ediktet som gav huguenottene beskyttelse mot forfølgelse og en slags religionsfrihet. De fikk praktisere sin religion på bestemte steder og tider, de fikk på et vis begrensede religionsrettigheter i sitt eget land. Likevel ~~ble~~ var dette et fremskritt og en beskyttelse. Calvinistene var dog ikke like heldige, de fikk ikke religionsfrihet i Frankrike.

3 Når man så kommer frem til 1600 tallet. ble det Tysk romerske riket delt i to, en del til hver av Karls to sønner. Ferdinand fikk områder rundt det vi i dag kjenner som østerrike mens hans bror Felipe arvet blandt annet den burgundiske arven. Felipe var som sin far heller ikke så glad i protestantene. Han hadde derfor et ønske om å fjerne dem, eller i hvertfall religionen deres fra de tyske fyrstedømmene. Det som i dag er Tyskland var på denne tiden oppdelt

Emnekode : H1-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12
Ark nr. : 8 av 9

i en protestantisk nordlig del og en katolsk sørlig del. Felipe gikk altså mot de tyske protestantiske fyrstene. Fyrstene på sin side fikk støtte fra Frankrike som ikke ønsket en territorial samling av tyskland, noe som ville øke habsburgenes Felipe sin makt. Dermed har man en konflikt som brenner i katolikker mot protestanter. Nå skal det sies at denne konflikten som ble til 30 års krigen også har flere andre årsaker enn religion og at den på et tidspunkt involverte de fleste maktene i Europa, også Danmark-Norge og Sverige, så religionsstriden er ikke hele historien men mye kan sies for det religiøse motivet i tredveårskrigen som altså varte i 30 år fra 1618 til 1648. Denne krigen endte med freden i Westfalen og plasserte Frankrike høyt oppe som stormakt i et Europa som ble svært herjet og knust i en krig som gikk hardt utover sivilbefolkningen i små samfunn i Europa og spesielt Tyskland.

OPPSOMM
Jeg har altså gitt en beskrivelse av konfesjonsstriden eller reformasjonen som skjedde i Europa på 1500 tallet og dens sammenheng med renessansen og ~~den~~ de nye idealene og oppdagelsene som fulgte med denne kulturelle strømmingen i Europa. I tillegg har jeg vist at konfesjonsstriden hadde stor betydning for og var en årsak til svært mange politiske konflikter av ulik alvorlighetsgrad i Europa på 1500 og 1600 tallet. Forfølgelse av protestanter

Emnekode : HI-110
Kandidatnr. : 3370
Dato : 13.12.12
Ark nr. : 9 av 9

var i stor grad årsak til konflikt men også andre årsaker knyttet til reformasjonen som for eksempel "kongens fristelse" til jordegods spiller en rolle her. Politiske konflikter hadde ofte også andre grunner enn de religiøse, som for eksempel økonomi, ~~og~~ kulturelle strømniger ^{eller} spesielt territorielt herredømme eller ønske om det, men ~~og~~ man kan se at det ofte er en sterk sammenheng mellom konfesjonsstriden og de politiske konfliktene.